

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení s Ministerstvem financí České republiky zahájeném dne 27.7. 2001 z vlastního podnětu podle § 6 odst. 1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře (dále jen "zákon o veřejné podpoře") ve spojení s § 18 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (dále jen "správní řád") ve věci povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory specifikované v "Prohlášení o kompenzaci záruky" ze dne 27.7.2000, ve znění doplňků, rozhodl podle § 6 odst. 3 písm. c) zákona o veřejné podpoře takto :

Výjimka ze zákazu veřejné podpory poskytnuté ve formě závazků Ministerstva financí České republiky specifikovaných v "Prohlášení o kompenzaci záruky" uzavřené dne 27.7. 2000 mezi Českou republikou, jednající prostřednictvím Ministerstva financí České republiky (dále jen "MF"), zastoupeného ministrem financí Pavlem Mertlíkem, a Československou obchodní bankou, a.s. (dále jen "ČSOB, a.s."), se sídlem Na Příkopě 14, Praha 1-Nové Město, IČ 00001350, jednající prostřednictvím předsedy představenstva Pavlem Kavánkem a členem představenstva Petrem Knappem, a to následovně:

- a) **závazkem snížit celkovou výši kupní ceny, definovanou v bodu 11 Smlouvy o prodeji podniku, uzavřené dne 19.6. 2000, mezi IPB, a.s., jednající prostřednictvím nuceného správce Ing. Petra Staňka a ČSOB, a.s., jednající prostřednictvím Ing. Pavla Kavánka, předsedy představenstva, a Ing. Petra Knappa, člena představenstva (dále jen „smlouva o prodeji podniku“), a navýšenou o úrokové sazby (...), aplikované na ty části kupní ceny, které byly skutečně zaplacený ČSOB, a.s., ve prospěch IPB, a to vždy ode dne, kdy byly tyto části zaplacený (dále jen „Konečná kupní cena“) jejím odečtením od výše kompenzace hrazené společností ČSOB, a.s., za poskytnutí státní záruky podle Smlouvy a státní záruky, uzavřené dne 19.6. 2000, ve znění ze dne 27.7. 2000, mezi Českou republikou, jednající prostřednictvím Ministerstva financí a ČSOB, a.s., jednající prostřednictvím Ing. Pavla Kavánka, předsedy představenstva,**

a Ing. Petra Knappa, člena představenstva, a to uhrazením části kupní ceny, kterou tvoří rozdíl, o který je Konečná kupní cena vyšší než výše kompenzace, pokud bude Konečná kupní cena stanovena před splatností kompenzace, nebo uhrazením celé výše Konečné kupní ceny, pokud bude Konečná kupní cena stanovena po úhradě kompenzace, nebo

- b) závazkem Ministerstva financí České republiky uhradit ve prospěch ČSOB, a.s., jakékoliv další částky, které ČSOB, a.s., zaplatí dle ustanovení bodu 11 Smlouvy o prodeji podniku, a to spolu s úrokem ve výši (...) aplikovaným na zaplacenou částku ode dne, kdy byla tato částka zaplacená ČSOB, a.s., až do dne předcházejícího dni, kdy Ministerstvo financí České republiky tuto částku ve prospěch ČSOB, a.s., zaplatí.

s e n e p o v o l u j e

Odůvodnění:

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) zahájil dne 27.7. 2001 z vlastního podnětu řízení s MF č.j.VP/S 91/01-160 ve věci povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory podle § 6 odst. 1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, specifikované v "Prohlášení o kompenzaci záruky"

I. Podklady, z nichž Úřad vycházel

- Dopis ze dne 19.6. 2000 ve věci kompenzace záruky, podepsaný za ČSOB, a.s., předsedou a členem představenstva, a odsouhlasen za MF, I. náměstkem ministra financí
- Prohlášení o kompenzaci záruky ze dne 27.7. 2000, podepsané ministrem financí za MF a předsedou a členem představenstva za ČSOB, a.s.
- Přehled dosud zaplacených částek ČSOB, a.s., IPB, a.s. podle Prohlášení o kompenzaci záruky IPB podle ustanovení článku 11 Smlouvy o prodeji podniku
- Usnesení vlády České republiky ze dne 21. června 2000 č. 644 k plnění úkolů místopředsedy vlády a ministra financí při řešení finanční situace Investiční a Poštovní banky, a.s. a usnesení vlády České republiky ze dne 15. června 2000 č. 622 o postupu řešení finanční situace IPB, a.s.
- Odůvodnění snížení kompenzace a úhrady dalších částek podle Smlouvy o prodeji podniku
- Dopis I. náměstka ministra financí Ing. Eduarda Janoty ze dne 9. srpna 2001 čj. 06/69 293/2001
- Smlouva o prodeji podniku, uzavřená dne 19.6. 2000, mezi IPB, a.s., jednající prostřednictvím nuceného správce Ing. Petra Staňka a ČSOB, a.s., jednající prostřednictvím Ing. Pavla Kavánka, předsedy představenstva, a Ing. Petra Knappa, člena představenstva,
- Smlouva a státní záruka, uzavřená dne 19.6. 2000, ve znění ze dne 27.7. 2000, mezi Českou republikou, jednající prostřednictvím MF a ČSOB, a.s., jednající prostřednictvím Ing. Pavla Kavánka, předsedy představenstva, a Ing. Petra Knappa, člena představenstva.

II. Vymezení účastníka řízení

Jediným účastníkem řízení o povolení výjimky je v souladu s § 3 písm. c) ve spojení s § 6 odst. 1 zákona o veřejné podpoře Ministerstvo financí České republiky.

III. Charakteristika ČSOB, a.s. jako příjemce veřejné podpory

ČSOB, a.s. byla založena v roce 1964. Zakladateli a počátečními akcionáři byly Státní banka československá jako majoritní akcionář a dále jiné, státem kontrolované subjekty jako minoritní akcionáři. Do roku 1989 se banka soustředila hlavně na financování podniků zahraničního obchodu a na cizoměnové služby. ČSOB, a.s. byla v Československu jedinou bankou, která poskytovala služby v oblasti zahraničního obchodu. Po roce 1990 banka diverzifikovala svou činnost a rozšířila svou klientskou základnu, zejména na nové podnikatelské subjekty a také na fyzické osoby. Dnes je ČSOB, a.s. univerzální bankou, která nabízí své produkty a služby na úrovni evropských standardů všem typům klientů.

Od června r. 1999 ČSOB, a.s. působí ve spolupráci a v koordinaci s novým majoritním vlastníkem, belgickou KBC Bank, jež je součástí finanční skupiny KBC Banking and Insurance Group. Ta patří mezi největší a nejsilnější finanční skupiny v Evropě a prostřednictvím svých poboček a dceřiných společností vyvíjí činnost po celém světě. Dalšími akcionáři se staly Evropská banka pro obnovu a rozvoj a Mezinárodní finanční korporace ze skupiny Světové banky. Banka dále posiluje své postavení na českém bankovním trhu, v roce 2000 přinesl podstatně rozšířil produktové spektrum i pobočkové síť, know-how ve financování podnikové sféry, které banka rozvíjí již více než třicet let. Díky spojení s KBC se prohloubil přímý přístup na světové trhy.

ČSOB, a.s. je univerzální komerční bankou s plnou devizovou licenci. Patří mezi největší banky v České republice podle objemu úvěrů a je třetí největší bankou podle objemu vkladů a výše aktiv.

Dne 19. června 2000 ČSOB, a.s. na základě Smlouvy o prodeji podniku převzala aktiva a pasiva bývalé Investiční a Poštovní banky. Tímto strategickým spojením vznikla nejsilnější banka v České republice a ve střední a východní Evropě.

IV. Zhodnocení dosavadního vývoje

Rozhodnutím ČNB ze dne 16. 6. 2000 č.j. 365/5-00 byla ve společnosti IPB zavedena nucená správa. Dne 18. 6. 2000 zahájil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) na základě žádosti MF podle § 6 odst. 1 zákona č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře ze dne 18. 6. 2000 řízení o povolení výjimky ze zákazu veřejné podpory specifikované v žádosti o povolení výjimky a ve Smlouvě a státní záruce ze dne 19. 6. 2000. Dne 19.6.2000 byla uzavřena mezi společnostmi INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKA, a.s. a ČSOB, a.s. Smlouva o prodeji podniku.

Poskytnutí záruky státu za aktiva společnosti INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKA, a.s. v souladu s § 36 odst. 1 písm. b) zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), v platném znění bylo odsouhlaseno vládou ČR dne 15. 6. 2000 usnesením č. 622. Postup místopředsedy vlády ČR a ministra financí při poskytnutí záruky státu za aktiva společnosti INVESTIČNÍ A POŠTOVNÍ BANKA, a.s. byl schválen vládou ČR na základě jejího usnesení č. 644 ze dne 21. 6. 2000.

Rozhodnutím č.j. VP/ S/ 9/00-160, ze dne 19. 6. 2000 Úřad výjimku ze zákazu veřejné podpory specifikovanou v žádosti MF a ve „Smlouvě a státní záruce“ v souladu s § 6 odst. 3 písm. b) zákona o veřejné podpoře povolil za stanovených podmínek.

Prohlášení o kompenzaci záruky ze dne 27.7. 2000 bylo uzavřeno mezi MF a ČSOB, a.s. (dále jen „Prohlášení“) a nahradilo dopis ze dne 19.6. 2000 ve věci kompenzace záruky, který byl podepsán za ČSOB, a.s. předsedou představenstva a členem představenstva a za MF odsouhlasen náměstkem ministra financí. Předmětem Prohlášení je závazek ČSOB, a.s., poskytnout MF kompenzaci za vydání záruky na základě Smlouvy a státní záruky ze dne 19.6. 2000 ve výši vypočtené na základě metody stanovené v Prohlášení. Součástí předmětu Prohlášení je též ustanovení, že výše kompenzace bude snížena o částku Konečné kupní ceny zvýšené o úrokovou sazbu (...), aplikovanou na ty části Konečné kupní ceny, které byly skutečně zaplacený ČSOB, a.s., ve prospěch IPB, a to vždy ode dne, kdy byly tyto části zaplacený (dále jen „Úroková sazba“). V případě, že Konečná kupní cena, upravená o Úrokovou sazbu, bude vyšší než výše kompenzace, MF uhradí rozdíl ve prospěch ČSOB, a.s. do 10 pracovních dnů poté, co ČSOB, a.s., výši tohoto rozdílu oznámí MF. V případě, že kupní cena bude stanovena až po úhradě kompenzace, uhradí ČSOB, a.s., celou částku Konečné kupní ceny, po přičtení Úrokové sazby, do 10 pracovních dnů po stanovení Konečné kupní ceny. Úhrada kompenzace ze strany ČSOB, a.s., bude provedena na základě žádosti o kompenzaci MF, kterou může MF podat do 30 dnů po podpisu Plánu restrukturalizace anebo, v případě, že nedojde k podpisu Plánu restrukturalizace, v den, kdy MF zahájí plnění dle čl. 2 Smlouvy a státní záruky. Podpisem prohlášení se MF dále zavázalo uhradit ve prospěch ČSOB, a.s., jakékoliv další částky, které ČSOB, a.s., zaplatí dle ustanovení bodu 11 Smlouvy o prodeji podniku, a to spolu s úrokem ve výši (...) aplikovaným na zaplacenou částku ode dne, kdy byla tato částka zaplacená ČSOB, a.s., až do dne předcházejícího dni, kdy Ministerstvo financí České republiky tuto částku ve prospěch ČSOB, a.s., zaplatí.

V. Právní analýza

§ 1 odst. 1 zákona o veřejné podpoře upravuje postup při posuzování slučitelnosti veřejné podpory se závazky vyplývajícími z Evropské dohody (sdělení č. 7/1995 Sb., o sjednání Evropské dohody zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a Českou republikou na straně druhé). Čl. 64 odst. 1 písm. iii Evropské dohody stanoví, že neslučitelná s řádným působením této dohody, v míře, jíž může být dotčen obchod mezi ČR a Společenstvím, je jakákoliv veřejná podpora, která narušuje soutěž nebo hrozí jejím narušením v důsledku zvýhodňování některých podnikatelských jednotek nebo výroby určitého zboží. Čl. 3 Evropské dohody stanoví, že Rada přidružení přijme do tří let od vstupu této dohody v platnost nezbytná pravidla pro provádění odstavců 1 a 2. Tato pravidla byla přijata dne 24.6.1998 s účinností od 11.7.1998 (sdělení č. 225/1998 Sb., o sjednání Rozhodnutí č.1/98 Rady přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na straně jedné a ČR na straně druhé ze dne 24.června 1998 o přijetí prováděcích pravidel pro uplatnění ustanovení o státní podpoře uvedených v čl. 64(1) (iii) a (2), podle čl. 64 (3) Evropské dohody zakládající přidružení mezi ES a jejich čl. státy na straně jedné a ČR na straně druhé, a v čl. 8 (1) (iii) a (2) Protokolu 2 k této Dohodě o výrobcích ESUO, dále jen „Prováděcí pravidla“). Čl. 2 prováděcích pravidel stanoví, že posouzení slučitelnosti jednotlivých rozhodnutí o podpoře a programů veřejných podpor s Evropskou dohodou bude probíhat na základě kritérií vyplývajících z uplatnění pravidel článku 92 Smlouvy o založení Evropských společenství, včetně současné a budoucí sekundární legislativy, systémů, směrnic a dalších příslušných administrativních nařízení platných v ES, jakož i precedenčního práva Soudu první instance a Soudního dvora a zvláštních pokynů, které budou vypracovány podle článku 4 (3) prováděcích pravidel.

§ 3 písm. a) zákona o veřejné podpoře stanoví, že veřejnou podporou se rozumí jakákoliv forma podpory, včetně programů veřejné podpory nebo výhod zvýhodňujících podnikání nebo

odvětví výroby poskytovaná Českou republikou, ministerstvem, jiným správním orgánem, orgánem samosprávy nebo poskytovaná z veřejných prostředků . § 2 odst. 1 zákona o veřejné podpoře stanoví, že veřejná podpora poskytovaná způsobem narušujícím nebo hrozícím narušení soutěže, tím, že zvýhodňuje určité podnikání nebo odvětví výroby, v míře, jíž může být dotčen obchod mezi Českou republikou a členskými státy Evropské Unie, je neslučitelná se závazky České republiky vyplývajícími z Evropské dohody a je zakázána. V § 2 odst. 2 zákona o veřejné podpoře je stanoveno, že zákaz veřejné podpory podle odst. 1 platí pokud tento zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nepovolil výjimku.

Vzhledem k tomu, že:

- se jedná o výhodu poskytovanou MF, které je poskytovatelem veřejné podpory v souladu s § 3 písm. c) zákona o veřejné podpoře
- tato výhoda zvýhodňuje určité podnikání
- hrozí narušením hospodářské soutěže, neboť příjemce veřejné podpory je významnou bankou v České republice s významným podílem na trhu úvěrů a vkladů
- může být dotčen obchod mezi Českou republikou a členskými státy Evropské Unie, neboť příjemce veřejné podpory provádí zahraniční platební operace pro společnosti obchodující na mezinárodním trhu,

jedná se o veřejnou podporu podle § 2 odst. 1 zákona o veřejné podpoře, která je obecně zakázána pokud zákon o veřejné podpoře nestanoví jinak nebo nebude povolena výjimka.

Úřad spatřuje veřejnou podporu v závazku MF odečíst celkovou výši kupní ceny po přičtení úrokové sazby (...) (dále jen „Úroková sazba“) aplikované na ty části kupní ceny, které byly skutečně zaplacený ČSOB, a.s. ve prospěch IPB, a to ode dne, kdy byly tyto části zaplacený (Kupní cena) od výše kompenzace hrazené společností ČSOB, a.s. za poskytnutí státní záruky podle Smlouvy a státní záruky, tedy uhradit část Kupní ceny, která by byla vyšší než výše kompenzace, pokud by byla Kupní cena stanovena po splacení kompenzace, nebo uhradit celou kupní cenu, pokud by byla kompenzace vyplacena dříve, než kupní cena, a v závazku MF zaplatit ČSOB, a.s., jakoukoliv zaplacenou částku podle bodu 11 Smlouvy o prodeji podniku, a to spolu s úrokem ve výši Úrokové sazby aplikovaným na zaplacenou částku ode dne, kdy byla příslušná částka zaplacená ČSOB až do dne předcházejícího dni, kdy MF částku ČSOB, a.s. zaplatí.

Úřad při posuzování slučitelnosti veřejné podpory podle § 1 odst. 1 zákona o veřejné podpoře vzal do úvahy, zda jsou dány podmínky pro aplikaci jedné z výjimek ze zákazu veřejné podpory stanovených v zákoně o veřejné podpoře.

Úřad zvážil možnost povolit výjimku ze zákazu veřejné podpory na základě jedné z výjimek stanovených v § 4 odst. 1 písm. b) a c) zákona o veřejné podpoře, a v § 5 písm. b) a d) zákona o veřejné podpoře. Úřad posoudil, že nelze tato ustanovení aplikovat na daný případ, protože se nejedná ani o veřejnou podporu sociálního charakteru poskytovanou jednotlivým spotřebitelům, ani o veřejnou podporu, která je určena k náhradě škody způsobené živelní pohromou nebo jinou mimořádnou událostí, ani o veřejnou podporu, jejímž účelem je přispět k uskutečnění významného projektu společného zájmu nebo napravit vážnou poruchu v hospodářství a ani o veřejnou podporu, která má napomoci kultuře a zachování kulturního dědictví.

V § 5 písm. a) a c) zákona o veřejné podpoře jsou stanoveny výjimky ze zákazu veřejné podpory pro veřejnou podporu, která má napomoci hospodářskému rozvoji určitých oblastí.

I když Česká republika náleží mezi oblasti vymezené v § 5 písm. a) zákona o veřejné podpoře, nelze na danou veřejnou podporu aplikovat pravidla regionální veřejné podpory, neboť účel jejího poskytnutí nesplňuje základní kritéria vymezená v Pravidlech pro národní regionální podporu (98/C 74/06) a dané opatření není součástí žádného regionálního rozvojového plánu.

Výjimka ze zákazu veřejné podpory vymezená v § 5 písm. c) zákona o veřejné podpoře se týká veřejné podpory, jež má usnadnit rozvoj určitých hospodářských aktivit, pokud nemění podmínky obchodu mezi Českou republikou a členskými státy Evropské unie v míře, jež by byly v rozporu se společným zájmem.

Společnost ČSOB, a.s. se ve Smlouvě o prodeji podniku zavázala zaplatit kupní cenu určenou na základě bodu 11 Smlouvy o prodeji podniku, poskytnutí veřejné podpory je tedy považováno za neoprávněné snížení vlastních nákladů společnosti, k jejichž úhradě se společnost na základě své svobodné vůle zavázala, bez poskytnutí řádného protiplnění. Povinnost zaplatit kupní cenu za koupi společnosti IPB na základě Smlouvy o prodeji podniku nelze směřovat či jinak kumulovat s povinností společnosti ČSOB, a.s. uhradit kompenzaci za poskytnutí záruky ze strany MF na základě Smlouvy a státní záruky ze dne 19.6. 2000, ve znění doplňků ze dne 27.7. 2000.

I když se jedná o veřejnou podporu, která je přímo spojená s naplněním cílů vyplývajících z restrukturalizačních opatření, jež byly považovány v rozhodnutí Úřadu ze dne 19.6. 2000, č.j.VP/S 9/00-160 (dále jen „Rozhodnutí“), za slučitelné se závazky dle § 1 odst. 1 zákona o veřejné podpoře, dané opatření nebylo součástí podkladů, které poskytlo MF v rámci správního řízení zakončeného vydáním Rozhodnutí, a tudíž nebylo předmětem posuzování Úřadu. Tato veřejná podpora není rovněž součástí žádného dokumentu vztahujícího se k prodeji IPB a posuzovaném Úřadem ve výše uvedeném správním řízení a nebylo ani výslovně odsouhlaseno vládou České republiky na základě jejího usnesení.

Navíc, dle čl. 3.2.3. Pravidel pro záchranu a restrukturalizaci firem v obtížích, publikovaných v Official Journal OJ C 288, 9.10.1999, je možné poskytnout veřejnou podporu na opatření spojené s restrukturalizací pouze jednou, tj. na základě rozhodnutí Úřadu, z důvodu zamezení poskytování dalších neoprávněných podpor společnosti v obtížích. Úřad dospěl k závěru, že se jedná o novou veřejnou podporu. Veřejná podpora povolená Rozhodnutím dostatečně zajistí životaschopnost organizační jednotky ČSOB, a.s., IPB.

Vzhledem k výše uvedenému Úřad dospěl k závěru, že veřejná podpora zakládá provozní podporu, která je dle rozhodnutí Soudu první instance T-459/93 Siemens v. Komise, zaměřená na snížení nákladů společnosti, které by za normálních okolností v její podnikatelské činnosti nesla, nelze tudíž ustanovení § 5 písm. c) zákona o veřejné podpoře aplikovat.

Úřad posoudil, že část dokumentu Prohlášení o kompenzaci, týkající se poskytnutí výše uvedené veřejné podpory, je v rozporu se zákonem o veřejné podpoře a je neslučitelná se závazky vyplývajících pro Českou republiku z Evropské dohody podle § 1 odst. 1 zákona o veřejné podpoře.

VI. Závěr

Dne 22.8.2001 bylo účastníkovi řízení doručeno vyrozumění o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, případně navrhnout jeho doplnění. Tohoto práva účastník ve stanovené lhůtě nevyužil.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí v souladu s § 6 odst. 5 zákona o veřejné podpoře nelze podat rozklad.

Ing. Josef Bednář
předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Obdrží:

Vážený pan
Ing. Jiří Rusnok
ministr financí
Ministerstvo financí ČR
Letenská 15
Praha 1